

M E S S A N A

ESSANA, præclara ac vetusta Sicilia, doctissimis multorum scriptis illustrata ciuitas, Thucydidi, Straboni, & alijs, ob incuruatam loci flexionem, quæ falcis repræsentat figuram, prius Zancle vocata fuit. Siculi etenim, vt Polybius, Thucydidesq; scripserunt, falcem, atque res curuas, Zanclem vocabant. Diodorus Siculus, Zanclo tum Regem, ibidem regnantem, Messanam de suo nomine, Zancle appellasse, narrat. Qua de re Thucydides li. 6. Existimant & fabulantur alij, ab occulta Saturni falce, vel deniq; à Zanclo gigante, hanc Zancle denominationem fluxisse. Pari quoque ratione Messanæ primordium, in diuersa historici trahunt. Strabo prima eius initia, Messenijs Achaia populis tribuit, vnde ciuitatis incolæ primum Messanenses dicti. At verò cum Mamertini, natio Campana, eò transmississent colonos, ipsi quoque Mamertini potius, quam Messanenses, sunt vocati.

Hinc Martialis: Amphora Nestorea, tibi Mamertina senecta, Si detur, &c. Macrobius primam Messanæ foundationem Anaxile, siue Anaxilao, Cretenci filio, Rheginorum tyranno, adscribit. CL. autem Marius Aretius, in Sicilia Chorographia, Anaxilas, inquit, urbem diripuit, nouamque erexit, deq; suæ patriæ nomine, Messanam appellauit (Messana vrbs Achaia) promiscua lingua: inter Doricam & Ioniam, frequentem reddens. Messana igitur, ciuitas hodie satis prospera, satisque pollens, ab Italia finibus Charybdis freto, portuque, non humanâ industria, sed naturâ ipsâ facta, discernitur. Ad maris littus, librata planicie, venustè extenditur versus orientem, ab occasu autem, collibus munitur. Iuxta littus, quod arcus obtinet formam, Charybdis est, fretum nauibus exitiosum, inter Messanam & Rhegium, quo breui spacio Sicilia à continenti separatur. Tritici messem non habet, quia montibus ac pelago clauditur, nemoribus abundat, sed tota prope eius messis, in mororum folijs consistit, probatissima enim à Messaneis lana serica, in multas Europæ partes, mittitur. Quando autem hoc artificium in Siciliam, & primum in Panormitanam urbem, sit allatum, Munsterus ex Aretio Syracusano refert. Præstantissimis antiquitatis monumentis, illustratur Messana. In ipsa etenim ciuitate, pars antiquissimi aquæductus, ante ædem D. Francisci apparet. Fons etiam perennis, atq; saluberrimæ aquæ iuxta portam, quem Leonis puteum ipsi vocant. Ac etiam insignis pila, nec antepatrum nostrorum memoriam facta, quò potum equos agunt, omnibus, quæ in toto ferè orbe, pulchrior. Effigies lapideæ duæ, Scipionis, & Annibalis, antiquitate ferè corrosæ, in maioris templi porta visuntur. S. Prophonie templum, Castoris & Pollucis, vti ferunt, antiquitus fuit. Extra verò urbem, Veneris ediculam, quæ prope portam, gentiliū mœnium nominatam, in radicibus montium, Sanctæ Veneræ, religio dicauit Christiana. Ac etiam fama est, Neptuni id fuisse templum, quod Diui Nicolai, in lingua Phari ruinis propemodum affectum hodie vocant. Domusq; erat regia, tribus millibus passuum, ab Messana ad meridiem, cuius adhuc extant vestigia. locum regis Castagnitum vocant, vbi fons. Latus vrbs, quod vergit ad meridiem, amœnis, ac locupletissimis pagis stipatur. per Valeriam viam, auctor est Strabo, Messana Lilybæum pergebat. Fuit Messaneus quidam ciuis homo nobilis, maximè locuples, minimeque auarus, cuius domus erat optima Messanæ, quam modò vetustate affectam, contra propemodum Antistitis palatium, est videre, & in ea sacrarium per antiquum, in quo signa pulcherrima quatuor, vnum Cupidinis marmoreum, Praxitelis opus: Parte ex altera, Hercules, egregiè factus ex ære, quem Myronis fuisse fama vulgabat. Erant præterea duo signa ænea, non maxima, verum eximia venustate virginali habitu, quæ manibus sublatis, sacra quædam reposita in capitibus sustinebant, Canephora ipsæ vocabantur. Sacrarium, hodie vetus est ædícula, Diuo Michaëli dedicata. Aedes in ea vrbe, vt supra memorauimus, Sanctæ Mariæ, quæ proximis annis pulcherrima columnis, celebrique pauimento exstructa, insignis Archiepiscopi sedes. Florentissima etiam Vniuersitas, multò illustriorem Messanam reddit, quam Raphaël Volaterranus, magnam Siciliae Scholam vocat. Ex qua, velut ex equo Troiano, complures doctissimi viri prodierunt: